

EXPLICA'M UN CONTE

Una aproximació a les diferents cultures que conviuen a Osona a través del conte

COORDINACIÓ I REALITZACIÓ:

Pla Territorial de Ciutadania i Immigració del Consell Comarcal d'Osona i
Àrea de Convivència i Ciutadania de l'Ajuntament de Vic.

COL-LABORADORS:

Secretaria per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona,
Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Caixa d'estalvis de Manresa, Casa Tarradellas i
Institució Puig-Porret.

DIBUIX DE LA COBERTA:

Pilarín Bayés*

DISSENY I MAQUETACIÓ:

GS-Crea.com

DIPÒSIT LEGAL: _____

El Pla Territorial de Ciutadania i Immigració del Consell Comarcal d'Osona i l'Àrea de
Convivència i Ciutadania de l'Ajuntament de Vic agraeixen especialment la col·laboració
de les escoles i els relators de contes en la realització d'aquest projecte editorial.

Vic, abril de 2007

*A partir d'un mural pintat a la paret de l'escola Sagrat Cor de Jesús de Vic

EXPLICA'N UN CONTE

Una aproximació a les diferents cultures que conviuen a Osona a través del conte

índex

LA TAMZA (Amazig) _____	15
KWESI EL GANDUL (Ghana) _____	25
EL LLOP (Guinea Bissau) _____	33
L'ORIGEN DE L'ANTARA (Perú) _____	39
ALÍ BABÁ I ELS 40 LLADRES (Marroc) _____	45
SAL ALS MENJARS (Romania) _____	55
ELS QUATRE DRACS (Xina) _____	63
LA LLEGENDA DE SANT NICOLAU (Holanda) _____	71
IVAN EL PRÍNCEP I EL LLOP GRIS (Ucraïna) _____	77
GELERT (Gran Bretanya) _____	83
EL QUIRQUINCHO MÚSIC (Argentina) _____	89
IARA, LA SIRENA DE L'AMAZONES (Brasil) _____	97

Presentació

L'Ajuntament de Vic ha estat pioner en moltes iniciatives que promouen la diversitat cultural i la integració dels nousvinguts. El Pla de Vic per a la Convivència i la Ciutadania és i ha estat una eina a partir de la qual s'han articular projectes per incidir de forma directa en diferents sectors de la societat.

Explicam un conte és una proposta inicial d'aquest ajuntament, del Consell Comarcal d'Osona, de la Caixa d'estalvis de Manresa, de Televisió d'Osona i de Casa Tarradellas. Persones que viuen a la comarca però que han nascut lluny d'aquí, van explicar un conte a diferents escoles osonenques. A partir d'aquell projecte dut a terme l'any 2004, ara es dona un pas més endavant amb l'edició d'aquest llibre on es recullen, d'una banda, els contes que es van explicar acompanyats d'un DVD amb les gravacions i els dibuixos que van fer els nens i nenes mentre se'ls hi explicava la narració. Tot plegat, amb la col·laboració de la ninotaire vigatana Pilarin Bayés que ha dibuixat la portada.

Amb aquest llibre que teniu a les mans se'ns ofereix l'oportunitat de descobrir maneres de ser diferents a les nostres, manifestacions genuïnes de les cultures que aporten els nous vigatans i vigatanes provinents dels racons més allunyats del planeta Terra.

El conte és una manera de donar a conèixer uns fets reals, llegendaris o ficticis, de forma breu, amb la intenció d'entretenir, divertir i fins tot moralitzar. És per aquest motiu que conèixer els contes de diferents llocs del món és un fet cultural altament enriquidor.

Espero i desitjo que gaudiu profundament de la seva lectura.

Jacint Codina i Pujols

Alcalde de Vic

Presentació

El llibre que teniu a les mans és fruit del programa **Explica'm un conte**, que es va enregistrar durant l'any 2004 a 12 escoles, gràcies a un acord entre Televisió d'Osona (TVO), l'Ajuntament de Vic i el Consell Comarcal. Sense el projecte inicial i les persones que el van impulsar, aquest llibre avui no seria una realitat. Una de les persones que va ajudar a idear i fer possible aquella iniciativa va ser Joan Turró, que aleshores era director de TVO, i a qui li vull agrair públicament el seu suport i il·lusió pel projecte.

Els contes per a infants, transmesos oralment d'una generació a l'altra, són comuns a totes les cultures i comparteixen, més enllà de les diferències pròpies de cada entorn i de cada tradició, uns valors comparables. Una de les virtuts d'aquest recull, que ha estat possible gràcies a l'aportació de diverses persones vingudes d'arreu del món que han escollit Osona per viure, és que ens permet adonar-nos d'allò que, des de la diversitat, ens uneix, i en aquest sentit la seva aportació va molt més enllà de la d'un llibre de contes convencional.

L'altra característica essencial del llibre, sense la qual aquest tampoc no tindria sentit, és que les il·lustracions hagin estat realitzades per nens i nenes de les escoles de la comarca. Es tracta, de fet, d'una obra col·lectiva, que no només contribuirà a partir d'ara, gràcies a la seva difusió, a la sensibilització dels infants i al seu respecte cap a les diverses cultures, sinó que ja en la seva gestació parteix d'una experiència d'acostament i d'enriquiment mutu.

Jordi Serra i Macià

Conseller Comarcal d'Acollida i Integració

Introducció

Explica'm un conte neix com un projecte audiovisual impulsat per la televisió local d'Osona (TVO), amb la col·laboració de la Generalitat de Catalunya, el Pla de Ciutadania i Immigració del Consell Comarcal d'Osona, Caixa d'estalvis de Manresa, Casa Tarradellas i els ajuntaments de la comarca.

Explica'm un conte en projecte audiovisual es porta a terme la primavera de 2004 i consta de dotze programes, cada un contextualitzat a una escola de la comarca. L'estructura del programa es divideix en quatre blocs: primer es presenta l'escola a partir d'una entrevista amb l'equip directiu; seguidament, una persona d'origen estranger explica els trets bàsics de la cultura o el país d'origen d'on procedeix el conte; posteriorment, es narra el conte popular davant dels nens i nenes del cicle mitjà i superior de primària i, finalment, els alumnes de l'escola reflexionen sobre l'ètica del conte, què els ha aportat a nivell personal i els elements de similitud amb els contes populars catalans.

L'objectiu del projecte audiovisual inicial va ser utilitzar el conte com a eina per apropar la societat osonenca a les diferents cultures que viuen a la comarca a la societat, ja que es parteix de l'escola per endinsar-se a les llars, per fer possible el pas de les generalitzacions a la singularitat de l'individu, per passar de parlar del fet migratori a conèixer la Nadia o en Gilberto.

Després del projecte audiovisual, i degut a la il·lusió de relators, organitzadors i nens i nenes, **Explica'm un conte** reneix convertit en una obra impresa. El llibre, que s'acompanya d'un DVD amb la selecció dels dotze contes, es converteix en un material pedagògic per a totes les escoles de la comarca, i deixa constància escrita d'alguns contes i llegendes que fins al moment s'havien valgut de la tradició oral per sobreviure generació rere generació.

Equip realitzador

Asseguts al davant de la llar de foc o al porxo, espiats per les estrelles, recordem tots aquests contes antics que han estat la nostra iniciació a la saviesa de la vida i una formidable font de diversió i de sorpresa. Els contes populars, amb la seva ficció de vivències, sovint extraordinàries, són una mena de banc de proves virtual de circumstàncies de la vida meravelloses o terribles. Podem viure des d'un gran amor al riu Amazones, a la persecució de la Tamza al Marroc, o pujar al vaixell de Sant Nicolau i en Pere Negre, o escoltar les cançons d'en Quirquincho, que volia cantar com les granotes.

El repertori dels contes tradicionals catalans és un tresor valuós que en aquest moment la societat en què vivim ens permet ampliar amb el bagatge d'altres cultures i de societats diferents. Compartir, intercanviar, constatar com en són de semblants i diferents aquestes històries ens ajuda a conèixer-nos a nosaltres mateixos i també als nous veïns.

Que tot això es faci en el marc de l'escola demostra com n'és de viva i útil aquesta institució, que no solament és capaç de transmetre un programa de coneixements, sinó que és capaç d'improvisar continuament activitats que ajuden els alumnes, els pares i els avis a fer aquest exercici de convivència que ens enriqueix a nosaltres amb una societat més plural i que els incorpora a ells com a nous catalans, i els permet fer seves les nostres tradicions i llegendes.

Pilarin Bayés de Luna

Explica'm un conte

LA TAMZA

Cultura: Amaziga

Narradora: Laila Karrouch

Il·lustradors: Alumnes de 5è de primària del col·legi
Sagràt Cor de Jesús de Vic

LA TAMZA

Hi havia una vegada un home que tenia dues mullers, una de molt llesta i una altra de poc llesta. La molt llesta tenia un nen, i la poc llesta, una nena. Quan va arribar la temporada de plantar faves, les dones van dir al seu marit:

- Per què no vas a plantar faves, que avui fa un bon dia?
- Sí, sí, ja hi aniré d'aquí a una estona. - Va contestar el marit.

Però era un home molt gandul i, en comptes de plantar totes les faves, se les va menjar. Va arribar a casa seva amb molt mal de panxa, i les dones li van fer una mica de sopa perquè es recuperés.

Els dies van anar passant i va arribar la temporada de collir les faves. Les dones van dir al marit:

- Per què no vas a collir les faves?

I ell va contestar:

- No, és millor que hi aneu vosaltres. Teniu, us dono aquest bastó per mesurar les faves. Recolliu les faves que siguin nostres i que arribin a la mida del bastó.

Les dones van agafar els seus fills i se'ls van posar a l'esquena lligats amb un mocador; van endur-se el bastó al camp i van començar a mesurar les faves.

Sense adonar-se'n, cada cop s'allunyaven més de casa seva, fins que van arribar a la casa de la Tamza. La Tamza era una dona grossa, de cabells esbullats i amb poders màgics. Allà, al voltant de casa seva, hi havia faves de la mida del bastó. La Tamza va sortir de la casa i va dir, molt amable:

- Hola! Benvingudes! I si deixeu les vostres criatures a casa meva, que la tinc a prop, i així podreu recollir les faves tranquil·lament?

La dona llesta, com que veia que la Tamza anava amb males intencions, va pessigar el nen a l'esquena, que va començar a plorar. La dona va dir:

- Ostres, no puc deixar-te el nen, perquè està plorant. Serà millor que marxi cap a casa.

I l'altra dona, que no era tan llesta, va deslligar el mocador i va deixar la seva filla dins la casa. La dona llesta va dir a la no tan llesta:

- Fugim, corre, que la Tamza ens vol fer mal!

Quan van intentar acostar-se a la casa per recuperar la nena, la Tamza les va perseguir amb un ganivet a la mà. Les dones es van salvar, però la pobra criatura es va quedar soleta a casa la bruixa Tamza.

Els anys van anar passant i el nen de la dona llesta va anar creixent i es va fer un noi. Un dia, jugant amb la pilota, va fer un xut tan fort que va anar a parar al vidre de la veïna. La veïna va sortir molt enfadada i li va dir:

- En comptes de jugar amb la pilota i empipar els veïns, podries anar a buscar la teva germana, que està vivint amb la Tamza i tu estàs molt tranquil.

Ell no ho sabia i es va quedar molt parat. Va anar corrents a veure la seva mare i li va preguntar:

- Mare, explica'm, és veritat que tinc una germana?

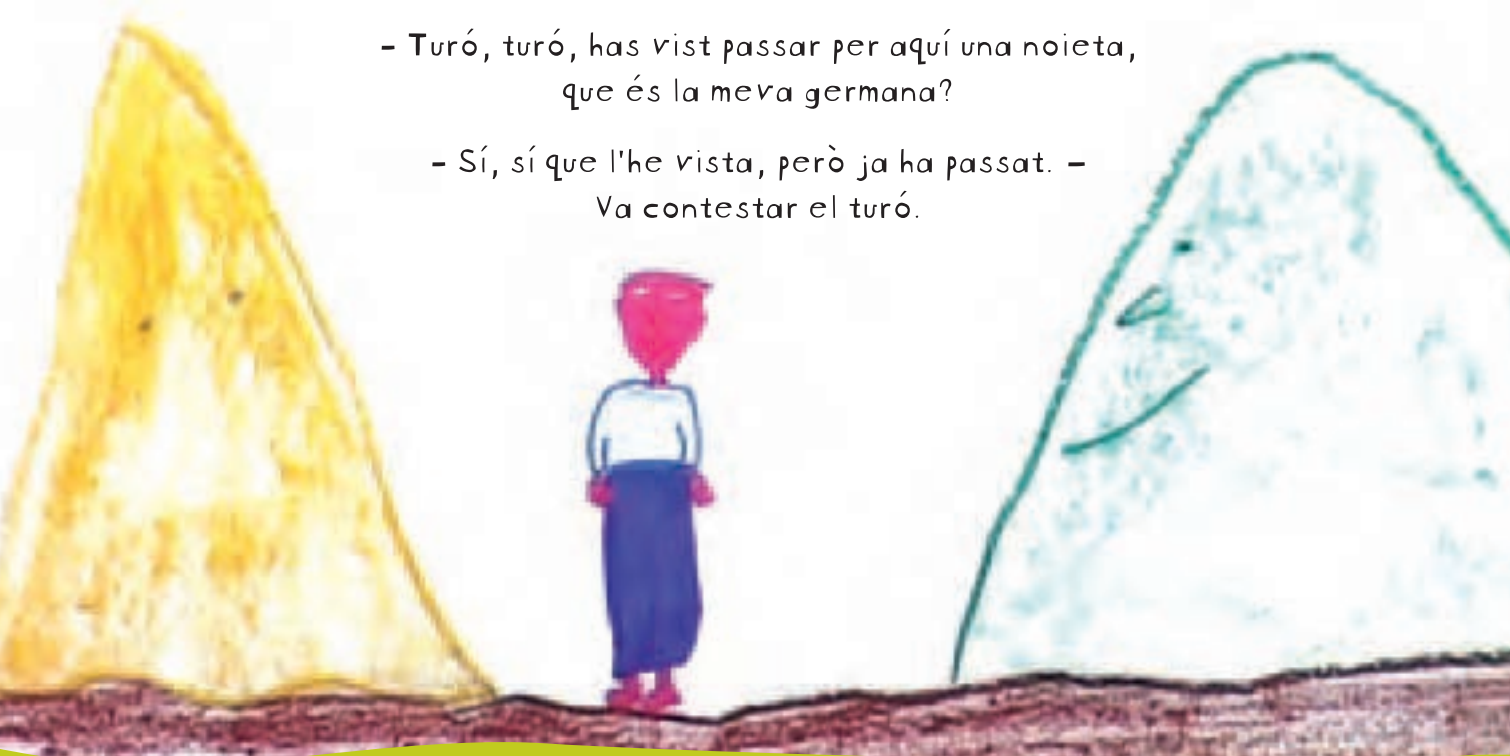
I ella li va dir que sí i li va explicar tot el que va passar. El noi va contestar:

- Demà mateix agafaré una bossa amb menjar i me n'aniré a buscar la meva germana.

I així va ser. Va agafar una bosseta, una mica de menjar, se la va lligar al cos i va marxar. Va començar a caminar i caminar i es va trobar un turó de color blau. I va dir:

- Turó, turó, has vist passar per aquí una noieta,
que és la meva germana?

- Sí, sí que l'he vista, però ja ha passat. -
Va contestar el turó.

Va continuar caminant i es va trobar un altre turó, de color negre. I li va dir:

- Turó, turó, has vist passar per aquí una noieta, que és la meva germana?

- Sí que l'he vista, però ja ha passat. – Va contestar el segon turó.

Va continuar i es va trobar un turó de color blanc, un gran turó.

- Que has vist passar per aquí una noieta, que és la meva germana? – Va preguntar el noi.

- Sí que l'he vista, és dins d'aquella casa tan grossa, la casa de la Tamza. – Va respondre el turó.

I el noi es va quedar allà, esperant, tot espantat. Prop d'allí, al seu davant, hi havia un gall que l'havia seguit. Quan el gall va veure que el noi estava tan espantat, se li va acostar i li va dir:

- Vols que t'ajudi?

- Sí, sí. – Va contestar el noi. – És que allà dintre hi ha la meva germana, però viu amb la Tamza i no hi puc entrar. I si hi entres tu i li dius que surti, que sóc el seu germà i l'estic esperant?

El gall va entrar, va anar cap a la germana i li va dir:

- Pots sortir un moment de la casa, que hi ha el teu germà a fora que et vol veure?

Ella va contestar:

- Marxa d'aquí i no diguis mentides, que jo no tinc cap germà.

El gall va sortir i li va explicar al noiet que la seva germana es pensava que tot el que li havia dit eren mentides.

El noi va tenir una idea:

- Gall, què estava fent la meva germana, quan has entrat a casa la Tamza?

- Estava fent un jersei amb llana preciós. - Va contestar el gall.

I el noi va continuar:

- Mira, farem un pla. Tu entres una altra vegada a la casa, t'emboliques amb la llana del jersei i surts corrents. Ella s'enfadarà, et perseguirà i quan surti li explicaré què ha passat.

El gall va fer el que li va dir el noi. Va entrar a la casa de la Tamza, es va embolicar amb la llana del jersei i va sortir corrents. La noia es va enfadar tant que el va perseguir. Quan va sortir fora, per atrapar el gall, es va trobar amb el seu germà:

- No t'espantis; jo sóc el teu germà. La Tamza et va separar de la família quan eres molt petita. He vingut perquè tornis a casa amb mi.

Ella es va quedar molt sorpresa, però després el va reconèixer i es van abraçar.

El noi va dir:

- Va, vinga, anem! Tornem a casa!

- No puc! - Va contestar la germana. - La Tamza ara és a casa, treballant. Porta unes boles màgiques a la butxaca. Si veu que marxem, ens farà mal. Primer l'hauríem de distreure.

- Tens alguna idea? - Va preguntar el germà.

- Sí. Si li posem henna tots els poders li desapareixeran. Jo entraré a la cuina, prepararé una mica de henna, i quan t'avisi, entres. L'agafarem entre tots dos, li posarem henna a les mans, als peus i per tot el cos i li trauré les boles de la butxaca. Després tots dos podrem fugir, per fi, d'aquesta casa.

La noia va entrar, va anar a la cuina, va preparar tot el que calia i va fer un xiulet. El noi va entrar i tots dos, poc a poc, van passar per darrere la Tamza, la van agafar pel coll i les mans i la noia va tirar-li el bol de henna per sobre. La Tamza es va quedar immòbil a terra, però després es va posar dreta. Els dos germans van marxar corrents.

Els poders de la Tamza no van desaparèixer del tot, perquè encara li van quedar forces per perseguir els nois. Quan estava a punt de posar-los les mans a sobre, la noia va tirar les boles màgiques de la Tamza a terra amb tota les seves forces. Eren boles de vent, foc i aigua. De sobte, un fort vendaval es va despertar i la seva força tirava la bruixa cap enrere. La Tamza encara tenia resistència.

Un braç de foc va abraçar les cames de la bruixa i la va començar a cremar. Ella cridava. Finalment, una onada gegant se la va emportar, ja morta, fins al mar, on va desaparèixer per sempre més.

Els dos germans van arribar a casa sans i estalvis.

Laila Karrouch

La Laila Karrouch va néixer fa 29 anys a Nador, una ciutat del nord del Marroc, prop del Mediterrani, que té dos mercats diaris de roba típica del món amazic i d'Occident molt importants.

Actualment estudia primer d'infermeria a la universitat, i compagina els estudis amb la feina d'auxiliar d'infermeria a l'Hospital General de Vic.

Fa vint anys que va venir a la capital d'Osona amb el reagrupament familiar, i és aquí on ha format la seva pròpia família, ja que està casada i té dues filles.

Viure a Vic li ha suposat un enriquiment cultural de llengua i costums molt important, i ha pogut consolidar la seva identitat. Ella se sent tan marroquina com catalana; la primera llengua que va parlar va ser l'amazig, però la primera llengua que va escriure va ser el català.

La Laila va decidir explicar el conte de La Tamza als nens i nenes del Col·legi Sagrat Cor de Jesús de Vic perquè és una història de la tradició amaziga de la zona del Rif. Tots els nens i nenes de Nador saben qui és la Tamza, la bruixa malvada que surt als contes però que deixa un missatge al darrere: no et refiïs de les persones que no coneixes, i vés amb compte amb els desconeguts.

Un amic de la Laila li va explicar aquest conte fa tres anys. Després de fer el programa Explica'm un conte per la televisió local, la Laila va demanar a la seva mare que li tornés a explicar la història de la Tamza, i així ho va fer. Quan va anar de vacances a Nador, els nens i nenes de la ciutat també la hi van tornar a contar.

Explica'm un conte

Kwesi el Gandul

País: Ghana

Narradora: Pilar Mensah

Il·lustradors: Alumnes de 3r de primària de l'escola
mare de Déu del Sòl del Pont de Roda de Ter

Kwesi el Gandul

Fa anys, en un poble petit d'Àfrica, Apewosika, d'uns quatre-cents habitants, hi vivia una gent una mica pobre que es guanyava la vida treballant al camp. Com que eren pobres havien de treballar molt i no es podien permetre el luxe de ser ganduls. Però en cada poblat hi ha una ovella negra, i en aquest indret l'ovella negra es deia Kwesi. En Kwesi era un home molt gandul, i no li agradava gens treballar. En Kwesi i la seva família tenien camps molt grossos per poder-hi cultivar, però com que aquests camps eren bastant lluny, a en Kwesi li feia mandra treballar-hi. En canvi, sempre anava a plantar llavors a un camp ja cultivat, i no hi creixia mai res perquè ja no era fèrtil. Com que la terra no donava fruits, la seva família passava gana. L' Ama, la filla petita s'aixecava i anava a la cuina a buscar menjar, i la mare sempre li havia de recordar que no n'hi havia. En Kwesi els deia:

- No us preocupeu; quan torni us portaré menjar.

Llavors voltava hores i hores pel poble fins que es decidia a anar a demanar menjar a un dels seus veïns.

- Hola, Kwame!

- Hola, Kwesi!

- Que em podries deixar alguna coseta per menjar? És que a casa meva passen una mica de gana perquè tot el que havia plantat al camp se m'ha mort.

- Espera't un moment que et donaré una mica de nyams, tomàquets i cebes. Aquí tens, i no et preocupis que tot us anirà més bé, ja ho veuràs.

L'espavilat d'en Kwesi feia això cada dia amb un veí diferent. Els veïns no sabien que en Kwesi tenia els seus propis camps per cultivar als afores del poble, i com que ell i la seva família els feien pena, sempre li donaven el que demanava.

Un dia, preocupat per tanta pobresa i tanta mala sort, en Kwesi va decidir anar a veure el Déu de la fertilitat, en Kala. Quan hi va anar tenia molta por perquè el Déu era molt poderós, però finalment va decidir explicar-li el seu problema. En Kala, com que era molt savi, ja sabia que l'home que l'anava a veure era en Kwesi, un home molt gandul, i li va dir:

- Kwesi, si et poses a treballar en els camps verges que tens i t'hi poses de valent, jo m'encarregaré personalment que totes les llavors que plantis creixin. Així tindràs molta collita i la teva família no passarà gana.

El pobre home li va donar les gràcies però va marxar enfadat perquè es pensava que en Kala li donaria una solució millor. Van anar passant les setmanes i en Kwesi seguia tan gandul com sempre. Es passava els dies assegut en una cadira pensant en una manera fàcil i que no impliqués treballar per trobar aliments per la seva família. Així passava el temps, fins que un dia l'Ama es va posar malalta de tanta gana que passava.

Preocupada, la seva dona li va dir:

- Kwesi, has de fer alguna cosa o la nostra filla es morirà de gana.
- No et preocupis dona. –Va contestar-. Segur que no és res.
- Està malalta i...
- No em molestis, dona, no veus que estic fent la migdiada?

Trista i decebuda amb l'actitud del seu marit, la dona va marxar a cuidar la seva filla. Farts de veure que en Kwesi era tan gandul i que no es decidia a treballar, els déus de la terra, de la fertilitat, del sol i de la pluja van decidir fer-li una visita.

Una nit, mentre en Kwesi dormia, els déus van aparèixer i li van dir:

- Ja en tenim prou de veure com la teva família pateix gana perquè ets gandul. Et volem donar un últim avís: si no canvies d'actitud i et poses a treballar de valent, et castigarem molt severament.

Espantat pel somni, en Kwesi va decidir posar-se a treballar perquè no volia que li tallessin els braços. Cada dia caminava hores per arribar als camps, i hi anava ben d'hora per poder treballar tot el dia. Com que la seva filla encara estava malalta i la seva dona l'havia de cuidar, en Kwesi sempre anava als camps tot sol. Unes setmanes més tard els seus camps estaven plens de diferents llavors: nyams, coconyams, cebes, tomàquets, etc. En Kwesi estava tranquil perquè tota la feina pesada ja estava feta; només faltava cuidar i regar els camps diàriament i la resta ja era cosa dels déus. Finalment va arribar el temps de la collita i, sorprenentment, els camps d'en Kwesi estaven pleníssims d'aliments. En Kwesi i la seva família van tardar setmanes a recollir tots els cultius.

A casa, en Kwesi i la família celebraven una nova vida: era la primera vegada que tenien tant menjar. Mentre estaven de celebració, van sentir un truc a la porta:

- Cnoc, cnoc!
- Qui hi ha? - Va preguntar la dona d'en Kwesi.
- Sóc jo, en Kwame, el teu veí.
- Kwame, entra i celebra amb nosaltres una nova vida sense pobresa! - Va dir en Kwesi.
- El que passa és que a mi no m'ha anat tan bé la collita aquesta vegada. - Va contestar en Kwame. - Ara que tu en tens tanta, m'agradaria que em tornessis tot el menjar que t'he anat deixant durant aquests últims dos anys.

- No et preocupis, Kwame. Tinc tant menjar que ja t'ho tornaré tot.

Quan els altres veïns van veure que en Kwesi li havia tornat el menjar a en Kwame, també van decidir reclamar-li el que li havien deixat, perquè, com en Kwame, ells també havien tingut mala sort amb l'última collita.

I així van anar passant tots els veïns, un per un. Confiat que tenia menjar per donar i per vendre, en Kwesi va anar donant tot el que devia, fins a l'últim veí.

Després, va anar a veure el que li quedava i va tenir la sorpresa més gran de la seva vida: ja no quedava ni un sac. Enfadat, va córrer a veure en Kala i li va dir:

-Kala, jo he fet tot el que em vàreu dir. Em vàreu dir que fos treballador i responsable, que deixés de ser gandul, i així ho he fet. Però ara resulta que els meus veïns no han tingut tan bona collita, tots han vingut a reclamar-me el que em van deixar en els últims anys i m'he quedat sense res.

En Kala, rient, li va contestar:

- Et vàrem dir que et castigàriem i aquest és el teu càstig. Ara ja saps com fer-ho perquè la teva família no passi gana i també saps que ets prou treballador per aconseguir el que et proposes.

Pilar Mensah

La Pilar Mensah va néixer a Vic ara fa 22 anys. És la quarta de cinc germans, i la primera que va néixer aquí. Els altres, com els pares, van néixer a Ghana.

Quan la família va arribar a Osona, es va establir a Sant Pere de Torelló. La Pilar va estudiar educació primària a Sant Pere, però la secundària i els estudis universitaris els ha fet a Ghana. Quan tenia tretze anys va anar a Ghana per conèixer la cultura de la seva família. Hi va anar de vacances, però al final va decidir quedar-s'hi a estudiar. Actualment està acabant els estudis universitaris d'Humanitats a Cape Coast, una ciutat del sud del país. El que més li agrada de Ghana és la gent; l'amabilitat i la capacitat d'ajudar els altres que tenen. De Sant Pere de Torelló, troba a faltar la família, els amics i la gent del poble.

El conte de Kwesi el gandul li va explicar la seva àvia la primera vegada que va anar a Ghana. Va ser el primer conte que li van explicar de la cultura del país, i li va fer molta il·lusió explicar-lo als nens i nenes de l'escola Mare de Déu del Sòl del Pont de Roda de Ter.

Els contes de Ghana sempre tenen animals com a protagonistes, i una ètica al darrere. En aquest cas, en Kwesi representaria una aranya, que es considera un insecte molt trapella i molt gandul. El conte mostra que és molt important esforçar-se un mateix per tirar endavant i treballar, i no dependre dels altres.

Explica'm un conte

El llop

País: Guinea Bissau

Narrador: Ansumane Bahaba

Il·lustradors: Alumnes de 3r i 4rt de primària del col·legi El Carme vedruna de Manlleu

El llop

A l'Àfrica hi ha molts llops que sempre van a caçar. Els llops normalment cacen de nit, però vet aquí una vegada un llop que, com que no va trobar res per menjar durant dos dies i tenia molta gana, va sortir a caçar de dia. Aquell dia va trobar una gasela i la va matar. Però com que tenia molta gana, va decidir que no compartiria l'animal amb cap altre llop.

Va pensar: «Aniré a menjar-me la gasela allà on no em pugui veure Déu.»

Va agafar la presa i va entrar en un bosc molt fosc. A dins, va buscar un espai fresc per fer el gran tiberi, i el va trobar. Mentre preparava el seu menjar, va mirar enlaire i es va adonar que hi havia el sol.

«Oh! Aquí hi ha el sol i Déu veu el que faig. Val més que canviï de lloc.»
I així ho va fer.

Va anar a una altra banda, sota uns arbres moltgrans. Allí, va tornar a mirar enlaire i va veure el sol una altra vegada. «Ostres, com pot ser? Aquí també em veu Déu!» I va buscar una cova.

Va trobar-ne una amb una entrada gran i va pensar: «Entraré en aquesta cova perquè aquí segur que Déu no em veurà.» I quan va entrar-hi va anar fins al fons i es va trobar el lleó.

El lleó, a l'Àfrica, és el rei de la selva. Tots els altres animals li tenen por; el llop, també. Quan el llop va veure el lleó amb els seus fills va sentir molta por pel que podria passar. Però va tenir una idea i va dir:

- Oh, senyor lleó, has arribat al meu poble amb la teva família i he pensat que et portaria algun regal. Com que sé que tens fills petits, he sortit a caçar i he mort una gasela. Aquí la tens, te la porto de regal perquè te la mengis amb els teus fills.

El lleó estava molt content i li va donar les gràcies. El llop va sortir de la cova i va pensar: «Oh! M'he equivocat. No tornaré a fer mai res pensant que Déu no em veu, perquè és a tot arreu. Dins la cova també hi era. Ara m'he quedat sense carn i hauré d'anar a caçar una altra vegada.»

Des d'aleshores quan va anar a caçar no va tornar a pensar mai més que es menjaria la carn en un lloc on no hi hagués Déu.

Ansumane Dahaba

L'Ansumane Dahaba va néixer a Fa-Mandinga, un poble de Guinea Bissau. El poble té aproximadament mil habitants, i està situat a prop del riu Geba. La majoria de pobles de Guinea s'han construït al llarg d'aquest riu, per aprofitar la riquesa natural de l'aigua i poder cultivar hortalisses i arròs i poder pescar. A Guinea Bissau hi ha moltes ètnies diferents; l'Ansumane és mandinga, però també hi ha l'ètnia balanta i la fula. Els mandinga i els fula són islàmics; els balantes, animistes.

A Bissau, la capital de Guinea Bissau, l'Ansumane hi va estudiar la secundària. Quan tenia 23 anys, va marxar a Portugal a estudiar la llicenciatura d'història, però no la va acabar perquè no li van renovar les beques d'estudi. Llavors, com que tenia uns amics a Mataró, va venir a Catalunya. Va viure cinc anys a Mataró, i després va anar a Vic perquè un amic seu li va trobar una feina. Ara fa 8 anys que viu a la capital d'Osona amb la seva dona i els seus tres fills. Treballa en una empresa de neteja.

A l'Àfrica, normalment la gent gran explica històries als nens a la nit, quan hi ha lluna plena o alguna festivitat, al voltant de la foguera. Els avis es consideren persones molt sàvies que ho coneixen tot i tenen molta experiència de la vida; són com unes biblioteques. Quan tenia 5 anys, l'Ansumane va començar a conèixer un munt de contes, que li explicaven els avis. Els contes vénen de generació en generació i expliquen la història passada dels poblats, la divisió de la terra, les relacions socials, etc.

Quan l'Ansumane va saber que havia d'explicar un conte als nens i nenes de l'escola del Carme Vedruna de Manlleu, de seguida va saber quin explicaria: el conte del llop. Els contes de llops són els que més agraden als nens i nenes de Fa-Mandinga, perquè al poble hi ha llops, que maten els ramats d'ovelles i xais. Els llops, per tant, són animals reals de la zona que alhora formen part del seu imaginari de contes. El llop és un conte mandinga que ensenya a no mentir, a compartir el que tens i a respectar Déu, que ho veu tot.

Explica'm un conte

L'origen de l'Antara

País: Perú

Narrador: Gilberto Sandoval

Il·lustradors: Alumnes de 5è de primària de l'Escola
Joan XXIII dels Hostalets de Balenyà

L'origen de l'Antara

L'origen de l'Antara

Fa molts anys, en una zona rural de Perú, hi havia una família que vivia a la vora d'un llac enorme envoltat d'exòtica vegetació. El pare i la mare d'aquesta família molt sovint anaven a pescar, mentre els fills s'enfilaven muntanya amunt per portar els ramats a pasturar. S'havien organitzat de tal manera que uns treballaven al bosc i els altres, al llac. Així, sempre tenien peix, carn i fruites, i podien menjar variat.

Un dia, mentre els pares estaven pescant i els fills eren a la muntanya, va començar a bufar un fort vent i el cel es va enterbolir. Els núvols avançaven ràpid, es tenyien de negre i engolien els raigs del sol. Un gran llamp, seguit d'un tro esgarrifós, marcava l'inici d'una gran tempesta. Quan la tempesta va arribar els nens eren molt lluny de casa; ja havien caminat per valls i muntanyes i estaven espantats pel temporal que s'acostava. Així que van decidir agafar el ramat i buscar el camí de tornada a casa, per arribar sans i estalvis. Però amb tanta pluja, tant fang i tant vent es van perdre i no van saber tornar. Per sort, un dels germans, que tenia molt coratge, va resseguir la muntanya buscant un lloc per aixoplugar-se, fins que va trobar una cova. Els germans van entrar a la cova, es van abraçar per no tenir fred i es van mig endormiscar.

Mentrestant, els pares remaven fort per acostar la barca a la riba del llac i poder tornar a casa. Quan van arribar-hi, ben xops i tremolant de fred, van veure que els fills no hi eren, però no es van preocupar perquè sabien que amb la pluja havien de caminar més a poc a poc que de costum, i que trigarien un xic a arribar.

Van anar passant les hores, era quasi de nit, la tempesta ja no tenia tanta força però els fills encara no havien tornat. El pare, que ja feia estona que estava patint, va sortir desesperat a buscar-los. Els fills, dins la cova, esperaven que el vent i la pluja es calmessin, perquè amb el fang de la terra molla podien patinar i baixar rodolant per les muntanyes. Van decidir que no sortirien d'allí fins que ho veiessin ben clar.

Mentrestant, el pare va començar a recórrer les muntanyes, cridant, buscant-los. No va tenir sort: només l'eco responia la seva crida. Buscava per tot arreu, mirava les valls, les coves i les ribes del riu, però no trobava ningú. La pluja havia esborrat les petjades dels ramats, i no sabia cap on s'havien dirigit.

De sobte, va sentir alguna cosa que sonava en la llunyania, com unes veus. Va pensar que potser eren els seus fills, i va començar a córrer seguint aquell so. Quan va arribar-hi, va tenir una decepció: eren unes canyes que sonaven amb la força del vent. La música que feien era bonica, així que el pare va decidir agafar unes quantes canyes i guardar-les. En va agafar tantes com fills tenia, des del més gran fins al més petit, i, emocionat com estava, les va lligar perquè no es perdessin, se les va posar a la butxaca i va continuar la recerca dels seus fills. Va emprendre de nou la marxa, buscant per tot arreu, cridant amb força i bufant les canyes.

Els fills, que havien decidit sortir de la cova perquè el temporal havia flaquejat, van sentir una cosa llunyana que sonava, i van pensar que potser era algú que coneixia les muntanyes i els podia ajudar a tornar a casa.

L'origen de l'Antara

El pare continuava bufant les canyes i fent sons tristos, recordant els seus fills, i ells, seguint la música, s'anaven acostant cada vegada més. Finalment, es van trobar. El pare, quan els va veure, els va abraçar, els va fer mil petons i es va posar molt content perquè estaven tots bé, només una mica espantats. Feligios, van tornar a casa i van explicar a la mare que, mentre els estava buscant, el pare havia trobat unes quantes canyes que li feien pensar en la veu dels seus fills. La dona va dir al seu marit:

- M'agradaria sentir la veu de les canyes: toca-les ara per mi...

I el pare, satisfet perquè tenia tota la família a casa, va bufar amb més il·lusió que mai.

Gilberto Sandoval

En Gilberto Sandoval va néixer fa 48 anys a Chiclin, un poble molt petit de la costa peruana que es caracteritza pel cultiu de la canya de sucre. En Gilberto sempre ha estat un enamorat de la música. Quan tenia 19 anys va entrar a formar part d'un grup de música sudamericana, del qual n'era el guitarrista. Als 26 anys va anar a fer concerts per Sudamèrica i per Europa, però dos anys més tard el grup amb qui estava es va disoldre. Més endavant es va casar amb la Dolors, a qui va conèixer a Barcelona quan s'hi va establir per estudiar música. Amb la Dolors fa 18 anys que viuen a Tona i tenen un fill, l'Ernest.

En Gilberto va començar a treballar com a mestre de guitarra a Tona i altres pobles de la comarca, i més endavant com a mestre de música a l'escola pública dels Hostalets de Balenyà. A partir d'aquesta experiència va estudiar Educació Musical a la UAB. Actualment treballa com a mestre de música a l'escola pública del Figaró.

El conte de L'origen de l'Antara el va crear ell mateix fa 15 anys, perquè estava convençut que els contes són el millor mitjà per explicar als nens i nenes com són els instruments musicals peruans.

En Gilberto va decidir explicar aquest conte als nens i nenes de l'escola Joan XXIII dels Hostalets de Balenyà perquè va ser la primera escola on va treballar, i d'alguna manera volia fer un homenatge als seus primers alumnes. Li agrada el conte perquè representa el valor de la família i perquè entén la música com una forma d'expressar els sentiments.

Explica'm un conte

Ali Babà i els 40 lladres

PAÍS: Marroc

NARRADORA: Nadia El Fatimy

Il·lustradors: Alumnes de 3er de primària de
l'escola Andersen - Balmes de Vic

Ali Babà i els 40 lladres

Ali Babà i els 40 lladres

En un poble molt llunyà de Pèrsia, on el temps avançava molt a poc a poc, hi vivien en Kàssim i l'Alí Babà, dos germans que acabaven de perdre el pare. El pare era molt pobre i els va deixar una herència tan miserable que amb prou feines els permetia anar tirant. En Kàssim, que era una persona molt avariciosa i no volia viure en la misèria, va casar-se amb una dona molt rica, i al cap de quatre dies ja era un dels homes amb més poder del poble. L'Alí Babà, en canvi, es va casar amb una dona senzilla i humil, com ell.

Un dia, mentre l'Alí Babà estava al bosc tallant llenya, va sentir una remor de cavalls. L'Alí Babà es va espantar i, com que no sabia qui s'acostava, es va enfil·lar dalt d'un arbre per passar desapercebut. Agafat a la branca, perquè tenia por de caure, l'Alí Babà va veure que la remor de cavalls eren una colla de lladres, armats fins les dents i amb cara de pocs amics.

Els lladres van cavalcar ràpidament, sense perdre ni un minut, bosc endins, fins que es van acostar a una roca molt gran. Quan van arribar-hi, el capità dels lladres va baixar del cavall, va obrir els braços i va pronunciar unes paraules:

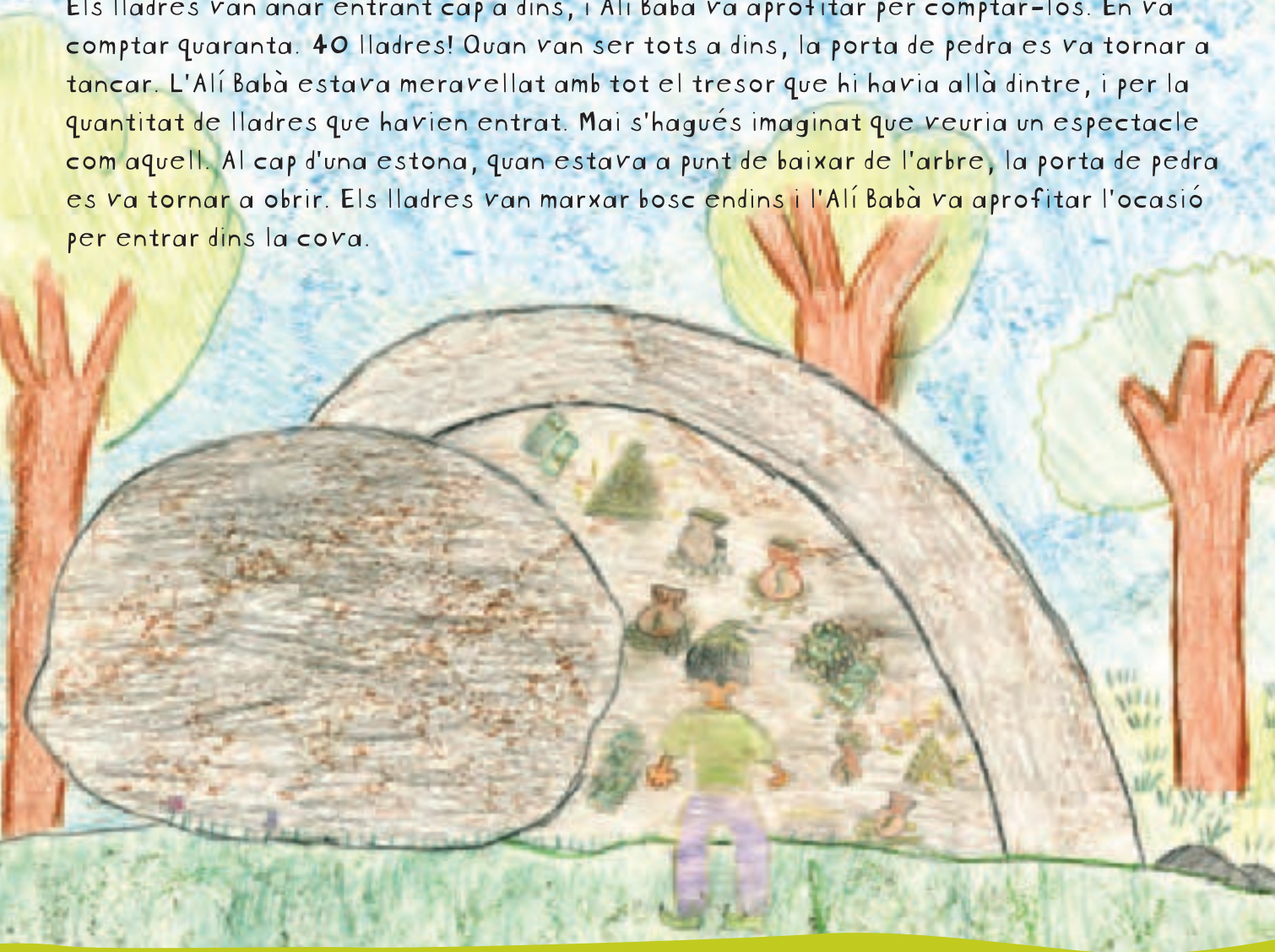
- Obre't, sèsam!

I, com si fos màgia, una gran porta de pedra es va obrir, deixant al descobert una gran cova plena de tresors brillants.

Els lladres van anar entrant cap a dins, i Alí Babà va aprofitar per comptar-los. En va comptar quaranta. **40** lladres! Quan van ser tots a dins, la porta de pedra es va tornar a tancar. L'Alí Babà estava meravellat amb tot el tresor que hi havia allà dintre, i per la quantitat de lladres que havien entrat. Mai s'hagués imaginat que veuria un espectacle com aquell. Al cap d'una estona, quan estava a punt de baixar de l'arbre, la porta de pedra es va tornar a obrir. Els lladres van marxar bosc endins i l'Alí Babà va aprofitar l'ocasió per entrar dins la cova.

Quan va veure tanta riquesa, es va quedar fascinat i va pensar: «Si agafo unes quantes monedes d'or no es notarà, i ens aniran molt bé a mi i la meva dona per viure una mica millor.» Així que va omplir els cistells de la seva mula amb monedes, les va tapar amb una mica de llenya perquè no es veiessin i va tornar a la vila.

Quan va arribar a casa, es va acostar a la seva dona i li va explicar tot el que havia passat aquell matí. Li va dir:

- Amb totes aquestes monedes que he portat ja no serem pobres mai més, i podrem viure dignament.

El matrimoni va decidir comptar quantes monedes d'or tenien, i per no equivocar-se van pensar que el millor que podien fer era pesar-les amb una mesura de blat. Però com que no en tenien cap, l'Alí Babà va anar a buscar-ne una a casa del seu germà.

La dona d'en Kàssim, que era molt tafanera, va agafar la mesura i la va ben untar amb llard, per poder saber què volia mesurar el germà del seu home.

L'Alí Babà i la seva dona no hi van estar gaire a comptar totes les monedes, i de seguida van tornar la mesura als seus propietaris. Però la van tornar sense adonar-se que una moneda d'or s'hi havia quedat enganxada per culpa del llard. La dona d'en Kàssim de seguida va trobar-la, i va anar a veure el seu marit:

- Oh, Kàssim, tu creus? Tu sembles ric i en canvi el teu germà, que fa la pinta de ser més pobre que una rata, compta l'or amb mesures de blat! On s'és vist això!

En Kàssim, gelós de la fortuna del seu germà, va anar-lo a veure per saber d'on havia tret les monedes d'or

. L'Alí Babà, que era un tros de pa, de seguida li va explicar la història de la cova màgica, i a en Kàssim li va faltar temps per anar corrents cap allí amb totes les mules que tenia. Quan estava davant la roca, va pronunciar les paraules màgiques:

- Obre't, sèsam!

I la porta de pedra es va obrir.

Va entrar i va emplenar tots els sacs amb els tresors que hi havia: figuretes d'or, collarets amb diamants, corones de reis, baguls amb pedres precioses...

Estava molt emocionat perquè els objectes tenien molt valor i ell es faria molt i molt ric, més que el seu germà.

Quan va tenir les mules carregades fins al capdamunt, va voler pronunciar les paraules màgiques per obrir la porta, però no se'n va recordar. **I** va dir:

- Blat, obre la porta!

Però la porta no s'obria.

- Arròs, obre la porta!

I la porta no s'obria.

- Oli, obre la porta!

I la porta, com si res.

Després d'una llarga estona, cansat de provar totes les paraules màgiques que coneixia, va sentir un soroll a fora: eren els lladres que tornaven a la cova. Quan el van veure, amb les burres carregades amb els seus tresors, el van agafar com un ocellet, el van matar i el van penjar a la porta de l'entrada de la cova, perquè cap tafaner s'hi tornés a acostar.

Quan es va fer fosc i l'Alí Babà va veure que el seu germà encara no havia tornat, es va començar a amoïnar. Estava convençut que hauria passat alguna desgràcia, perquè ningú sabia res d'en Kàssim. Així que va agafar la seva mula i va anar cap a la cova. Quan va arribar allà i va obrir la porta, va quedar esgarriat de veure el seu germà penjat d'aquella manera. Amb els ulls plorosos, l'Alí Babà el va abraçar, el va carregar a la mula i se'n va anar cap a la vila.

Els lladres, quan van tornar i van veure que havia desaparegut el cos d'en Kàssim, van decidir venjar-se de qui havia gosat entrar a la seva cova.

Uns dies més tard, el capità dels lladres va fer un pla. Va decidir que baixaria a la vila disfressat de marxant, es faria l'orni i intentaria descobrir qui era aquell que sabia el seu secret. Amb vint mules carregades de barrils d'oli va anar travessant el poble fins que va ser davant la casa de l'Alí Babà. Allí va aturar-se i va trucar. Va preguntar per l'amo i li va demanar hostalatge.

L'Alí Babà, que era molt bo, el va acceptar, i va convidar el marxant a sopar.

El marxant es va mostrar molt agraït amb la invitació de l'Alí Babà, però li va demanar que, abans de pujar a casa, li deixés acabar d'arreglar els barrils d'oli. L'Alí Babà hi va accedir de bon grat, i, quan el marxant es va quedar sol al celler, va tustar un barril, d'on va sortir-ne una veu que deia:

- Ja és hora, capità?

- No, encara no. - Va contestar el capità, i va pujar a casa a sopar.

Mentre el marxant i l'Alí Babà sopaven tranquil·lellament, l'esclava Marxana estava acabant de preparar el sopar a la cuina. Quan havia de fer el segon plat, va veure que se li havia acabat l'oli, però com que era llesta com una mostela de seguida va trobar la solució: «Això rai! Avui, d'oli, en tenim molt. Baixaré al celler i n'agafaré un xic dels barrils que ha portat el convidat.» I va baixar al celler. Els lladres van sentir unes passes i es van pensar que era el seu capità. D'un dels barrils en va sortir una veu que deia:

- Ja és hora, capità?

La Marxana es va quedar parada, glaçada, però de seguida va entendre què passava: l'home que hi havia sopant amb l'Alí Babà el volia trair. La Marxana va anar tustant barril per barril, donant la mateixa resposta als lladres:

- No, encara no és hora.

Finalment, la Marxana va trobar al barril que realment tenia oli. El va pujar cap a dalt, va fer el sopar, va agafar una gran caldera, hi va posar tot l'oli i el va ben bullir. Després, mentre el capità dels lladres i l'Alí Babà estaven xerrant, va baixar una altra vegada al celler i va posar una mica d'oli bullent a cada barril.

Els lladres no s'ho esperaven, els va agafar ben desprevinguts, i van quedar cuits com un ou ferrat.

Cofioia, la Marxana va tornar a pujar a dalt, a servir les postres, i va pensar un pla.

A l'hora del te es va posar les millors robes que tenia i va ballar la dansa del ventre davant del seu amo i del convidat. Anava ballant cap aquí i cap allà, fent voltes i giragonses, fins que va tenir el seu amo i el capità ben marejats. Al cap d'un moment, va agafar un ganivet i va matar el capità. L'Alí Babà es va quedar parat, i li va dir:

- Però què has fet, Marxana! És el nostre convidat! Què acabes de fer!

De seguida la Marxana li va explicar què passava i li va fer reconèixer la cara del capità. L'Alí Babà li va estar molt agraït i li va dir:

- Marxana, sense la teva ajuda ara ja no hi seríem. És just, doncs, que siguis tan mestressa d'aquesta casa com jo.

I així, des d'aquell dia la Marxana va ser tan mestressa de la casa com el mateix Alí Babà.

Nadia El Fatimy

La Nadia va néixer al poble de Lemjahidine, a la província de Larache, al Marroc, fa 24 anys. Lemjahidine és un poble petit de pagès que cultiva llimones, taronges i cacauets. És molt calorós i hi plou molt poques vegades. La Nadia va arribar a Manlleu amb el reagrupament familiar, el 1992-93. Primer van arribar ella i la seva germana gran, i, un temps després, la seva mare i els altres quatre germans. A Manlleu, la Nadia hi va estudiar EGB, ESO i Batxillerat. Després va anar a la Universitat de Vic a fer educació social, i actualment està a punt d'acabar els estudis de psicopedagogia a la Universitat de Girona. Compagina els estudis amb la feina d'educadora, a Girona.

A la Nadia li va costar molt escollir el conte que explicaria als nens i nenes de l'escola Andersen-Balmes de Vic. Tots els contes àrabs que ella coneixia eren molt curts, i traduïts al català perdien molts codis culturals. La història de l'Alí Babà li va explicar la seva germana gran quan van anar a viure a Manlleu. És un conte tradicional de la cultura àrab que s'ha explicat arreu del món, per donar a conèixer els valors de les persones i les conseqüències del camí que s'escull a la vida.

En aquesta versió que narra la Nadia, apareix un personatge desconegut per l'imaginari de contes català: l'astuta Marxana que ajuda l'Alí Babà.

Explica'm un conte

sal als menjars

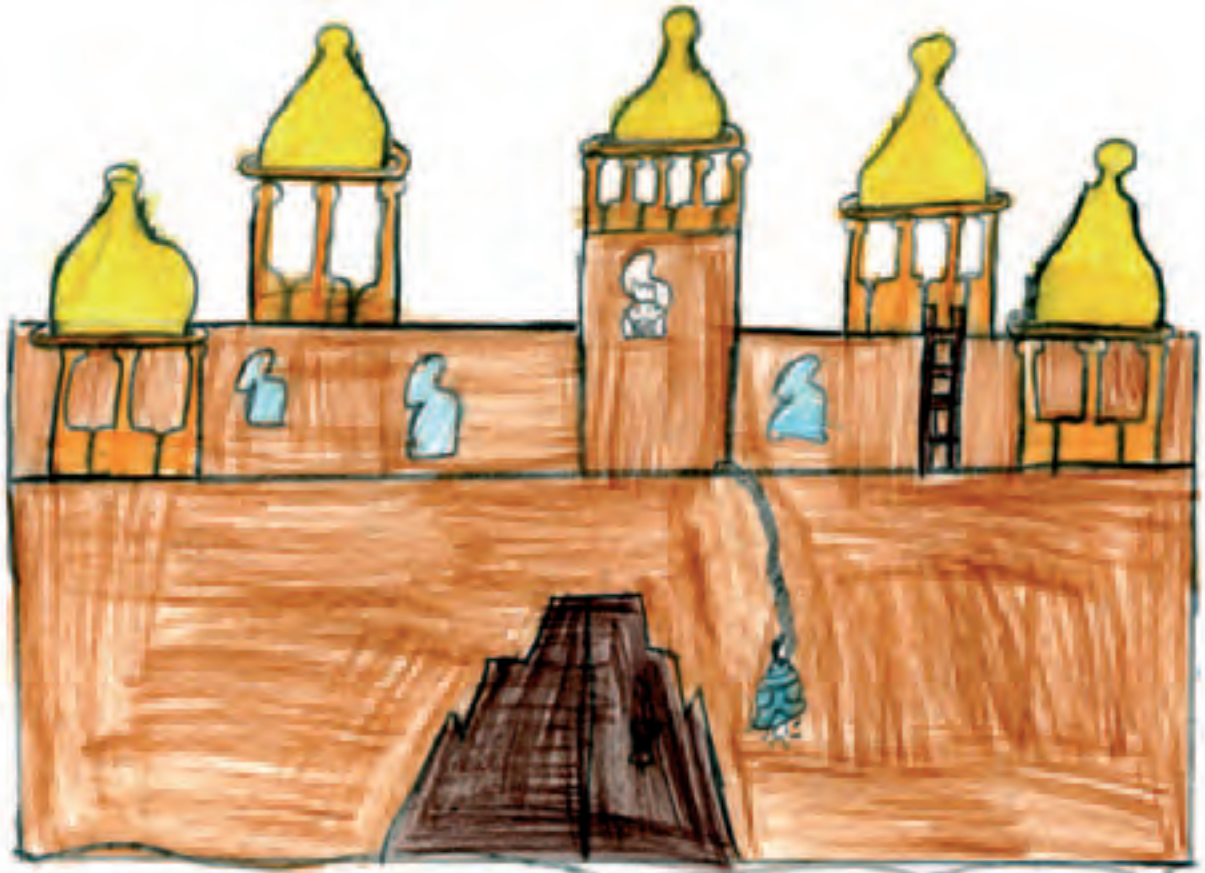
País: Romania

Narradora: Semida HUSTI

Il·lustradors: Alumnes de 3er de primària de l'Escola
CASALS Gràcia de Manlleu

sal als menjars

Fa molt temps, a Romania, hi vivia un rei que tenia tres filles. El rei era vidu i s'havia ocupat ell mateix de l'educació de les tres noies: tenien els millors professors, els comprava llibres de ciència i literatura i els regalava les millors joies i els millors vestits que hi havia al regne. Les tres germanes eren molt bones, respectuoses i molt boniques. S'estimaven moltíssim el seu pare, i ell també les estimava molt.

Un bon dia el rei va voler saber quant se l'estimaven les seves filles, així que les va fer cridar i les va fer asseure davant del seu tro. Va preguntar a la filla gran:

- Filla meva, quant m'estimes?

El rei esperava la resposta amb el cor bategant. La filla gran li va contestar:

- Pare, t'estimo molt, t'estimo com el sucre.

- Com és el sucre? – Va preguntar el rei.

- Molt dolç i molt bo. – Va dir la filla gran.

El rei estava molt content amb la resposta de la filla gran. Després, va fer aixecar la filla mitjana i li va preguntar:

- Filla meva, quant m'estimes?

La filla mitjana li va dir:

- Pare, t'estimo molt, t'estimo com la mel.

- I com és la mel? – Va preguntar el rei.

- Molt dolça i molt bona. – Va ser la resposta de la filla mitjana.

El rei, amb la segona resposta, es va sentir el pare més feliç del món. Només li faltava escoltar la resposta de la filla petita, a qui estimava especialment perquè encara era un nadó quan es va morir la reina.

Així, el rei va fer aixecar la filla petita i li va preguntar:

- Filla meva, quant m'estimes?

- T'estimo, pare. T'estimo com la sal que posem als menjars. – Va contestar la noia.

El pare es va quedar molt decebut i molt trist per la resposta de la filla petita; no entenia com es pot estimar com la sal, perquè no té bon gust. El pare va estar molts dies donant voltes a les respostes de les seves filles, i es preocupava per no treure'n l'entrellat. La filla petita veia que el seu pare estava amoïnat, però no sabia perquè, ni s'imaginava que era per culpa seva.

Al cap d'uns dies, el rei va prendre una decisió: va fer cridar la seva filla petita i li va ordenar que abandonés el palau, perquè una persona que no l'estimava com calia, no es mereixia ser princesa. El rei no li va donar l'oportunitat d'explicar-se, i li va demanar que marxés aviat per no fer les coses més difícils. La noia va acceptar la decisió que va prendre el seu pare, però li va demanar organitzar un banquet abans de marxar, per acomiadar-se de la família. El rei va accedir, i els preparatius pel gran àpat van començar de seguida. La princesa va demanar als cuiners de palau que preparessin els millors guisats, les millors postres i el vi més bo per fer un bon tiberi, però que, sobretot, no possessin sal al menjar del rei. El menjar del rei es va cuinar amb mel i sucre, i fins i tot es va omplir amb sucre el saler d'or i porcellana.

Quan va arribar el moment del gran banquet, els cuiners van servir les delícies que havien preparat per menjar. Tothom felicitava la princesa perquè havia escollit uns plats realment exquisits, i ella n'estava molt orgullosa.

El rei, en canvi, se'n feia creus que tothom pensés que aquell menjar era deliciós. Ell creia que el menjar era dolentíssim, que no tenia gust de res. Hi afegia sal del saler d'or i porcellana, però, com més n'hi afegia, més estrany era el gust dels guisats. Enfadat perquè el seu menjar no era comestible, va cridar els cuiners:

- Cuiners, per què el meu menjar no té gust? Com és que heu servit al vostre rei un àpat tan dolent?

Els cuiners li van explicar que la seva filla petita els havia ordenat que no possessin sal al menjar, i que ho substituïssin per sucre i mel.

El rei, davant la resposta dels cuiners, de seguida es va adonar del que passava i va entendre el missatge de la filla. Va reconèixer que s'havia equivocat i va aixecar-se per abraçar-la. Finalment va entendre la importància de la sal. La filla petita li havia fet veure que l'estimava molt, i el rei es va posar molt content perquè sabia que totes les tres filles l'estimaven. De fet, estava tan content que va allargar el banquet tota la nit i va fer una festa amb músics i tot.

Semida Husti

La Semida Husti va néixer a Baia Mare, a Transilvània, Romania, fa 42 anys. Baia Mare és una ciutat d'uns vint mil habitants que es troba dins la regió de Lapus. Aquesta regió està situada al nord del país i tots els romanesos la coneixen com a depressió Lapus, perquè és una zona envoltada de muntanyes. A més a més, és una zona amb grans castells, monestirs i esglésies. En aquesta regió, per exemple, hi ha una església feta tota de fusta, de cap a peus, que es considera un edifici d'interès cultural.

La Semida va marxar de Romania quan tenia 38 anys, i se'n va anar directament a Manlleu perquè era on treballava el seu marit. L'estiu de 2002 va anar a Manlleu a visitar el seu home, i al cap de dos mesos ja s'hi va instal·lar definitivament amb el seu fill.

A Romania, la Semida hi va estudiar comptabilitat, fet que li va permetre treballar en un banc d'estat durant dues dècades. A Manlleu, va començar a treballar de voluntària a l'hospital, mentre aprofitava les hores lliures per estudiar català i castellà. Actualment treballa al departament de producció d'una gran empresa de la ciutat. La Semida va voler explicar el conte de Sal als menjars als nens i nenes de l'escola Casals Gràcia de Manlleu perquè era el que li explicava la seva mare cada nit abans d'anar a dormir. A la Semida li encantava el conte, i no es cansava d'escoltar-lo. Ara, el recorda com un bocí molt especial de la seva infantesa, però també de l'edat adulta, ja que l'ha explicat moltes vegades al seu fill.

Segons la Semida, el missatge que transmet el conte és molt clar: la sal és essencial a la vida, com l'estimació als pares. Cal fer un esforç per entendre com els altres estimen.

Explica'm un conte

ELS quatre dracs

PAÍS: XINA

NARRADOR: SOMSACK LIM LEE

IL·LUSTRADORS: ALUMNES DE 4^{rt} DE PRIMÀRIA DE L'ESCOLA
DR. JOAQUIM SALARICH DE VIC

ELS quatre dracs

Al principi dels temps, no hi havia ni rius ni mars sobre la terra, només hi havia el mar de l'est on hi vivien quatre dracs, el drac Llarg, el drac Groc, el drac Negre i el drac Perlí. Un dia els quatre dracs van volar des del mar fins el cel, van perseguir els núvols i s'hi van endinsar. De sobte, el drac Perlí va rugir i va assenyalar cap a la Terra. Tots els dracs van seguir la mirada del drac Perlí, i van veure molta gent fent ofrenes extraordinàries i cremant bastons d'encens. Una vella agenollada, amb un nen prim en braços, cridava:

- Déu dels cels, per favor, envia'ns pluja perquè puguin viure els nostres fills.

Els dracs van veure que els camps d'arròs eren secs, els conreus s'havien fet malbé i els arbres sense fulles semblaven esquelets. Era evident que no havia plogut des de feia molt de temps, i els éssers vius no podien sobreviure gaire més.

- La gent està molt prima i feble! - Va dir el drac Groc. - Si no plou aviat, es moriran ells i tots els arbres i plantes dels boscos. De pressa, hem de fer alguna cosa per ajudar-los!

Els altres dracs van fer que sí amb el cap i el drac Llarg va exclamar:

- Ja sé què podem fer! Vinga, anem a demanar a l'emperador Jade que plogui!

L'emperador celestial Jade era l'única persona que tenia el poder d'enviar pluja, per tant, era l'única persona que podia ajudar els dracs. Així, els dracs van estendre les ales i van enfilarse cap al cel per anar al palau de Jade. Volaven ràpid i amb força; volien arribar com més aviat millor per parlar amb l'emperador. El palau, que poca estona abans els semblava un punt a l'horitzó, ara s'aixecava majestuós i esplèndid davant dels seus ulls. Els dracs no s'ho van pensar ni un moment i van entrar corrents cap a palau, sense demanar si l'emperador els podia rebre. Al tot poderós emperador Jade no li va agradar gaire aquesta arribada poc cerimoniosa dels dracs, i molt enfadat, amb una veu crispada, va dir:

- Com goseu interrompre la meva tasca de fer-me càrrec del cel, de la Terra i de tota la resta, sense avisar! Torneu al mar i comporteu-vos!

Un dels dracs, amb una veu fina, mig esporuguit, va contestar:

- Però majestat, els conreus s'estan assecant i la gent s'està morint de gana. Per favor, envieu-los pluja de seguida.

L'emperador, que l'única cosa que volia era treure's els dracs de sobre i estar tranquil, no va trigar gaire a respondre:

- D'acord. Així ho faré. Torneu a casa que demà ja enviaré pluja a la Terra.

- Gràcies majestat. - Van contestar tots els quatre dracs alhora, amb un somriure a la boca.

I van tornar volant contents cap a la Terra, jugant i fent tombarelles a l'aire.

Mentrestant, l'emperador Jade va fer un senyal a un miler de fades celestials perquè l'anessin a veure i li cantessin la seva cançó preferida. Com que la melodia que cantaven les fades era bella i harmoniosa, l'emperador va començar a badallar, es va quedar adormit i va oblidar-se de la promesa que havia fet als dracs.

I així va passar el primer dia, i el segon, i el tercer... fins a deu. Havien passat deu dies des que els dracs havien anat a veure l'emperador i encara no havia caigut ni una gota de pluja. La gent estava cada cop més i més afamada; menjaven herba mústia, rossegaven les branques nues dels arbres, xuclaven pedres i mastegaven l'argila seca.

Els quatre dracs es van adonar que l'emperador Jade només pensava en ell mateix, i que havia trencat la seva promesa d'ajudar la gent.

Aleshores, després de mirar llargament el bast mar de l'est, el drac Llarg va tenir una idea:

- El mar! Que no és ple d'aigua? Hem d'absorbir-la tota, volar amunt i escopir-la des del cel. Caurà com si fos pluja i salvarà els conreus, els boscos i la gent.

Els altres dracs van estar-hi d'acord. Van sobrevolar el mar, van respirar ben fort i van xuclar tanta aigua com van poder amb la boca. Després es van enlairar sobre els núvols i van escopir l'aigua per tot arreu. Van volar amunt i avall moltes vegades, xuclant aigua, sense rendir-se i esperant resposta. Finalment l'aigua del mar va caure en forma de pluja.

- Plou, plou a bots i a barrals! - Cridava amb alegria la gent, mentre els nens i les nenes saltaven i jugaven als bassals.

Els dracs estaven molt orgullosos de la seva feina: per fi la Terra tornava a tenir aigua! La notícia que els dracs havien fet ploure no va trigar gaire a arribar al palau de l'emperador, i, quan ho va saber, es va enfurismar i va ordenar als seus generals celestials que capturessin els quatre dracs. Quan van ser tots a palau, els va dir:

- Dracs, com goseu fer ploure sense el meu permís? És l'última vegada que em desobeïu.

I l'emperador va manar al Déu Muntanya que li portés quatre muntanyes ben grosses per posar-les a sobre els dracs, de manera que no poguessin fugir mai més. Així doncs, els dracs van haver de quedar-se allà, amb les muntanyes al damunt per sempre més. Tanmateix, estaven ben convençuts que volien ajudar la gent d'aquell lloc, i es van convertir en rius, fluint des de les muntanyes, travessant la terra, ara fèrtil, i morint al mar.

ELS QUATRE DRACS

Els dracs es van convertir en riu, i d'aquesta manera es van formar els quatre grans rius de la Xina: el Heilong Chian, el drac Negre, al nord, llunyà i fred; el Huang He, el drac Groc, al centre; el Chang Chian, el drac Llarg, al sud remot, i el Yansein Chian, el drac Perlí, al sud, llunyà i tropical.

Somsack Lim Lee

En Somsack Lim Lee va néixer a Champassack, una ciutat del sud de Laos, ara fa 42 anys. Laos és un país molt verd amb un gran riu, el Mekon, que el travessa de dalt a baix. Tot i que ell va néixer a Laos, la seva família és de Xina. Els seus pares van deixar el país per anar a viure i treballar a Laos. Fa 26 anys que en Somsack és a Catalunya. Ell i la seva família es van desplaçar a Barcelona com a refugiats polítics del sud-est asiàtic, i van arribar a Vic perquè va ser on els van assignar la feina. Actualment en Somsack estudia la ESO, i el seu objectiu és arribar a tenir el títol de Batxillerat. A més a més, és traductor i treballa en un negoci familiar de restauració.

El conte d'Els quatre dracs li va explicar una amiga fa quatre anys. La història li va agradar molt perquè els quatre rius existeixen a la realitat, i són els més grans de la Xina. Quan en Somsack estudiava a Laos, ja li parlaven dels enormes rius de la Xina, i li va fer il·lusió explicar-ne l'origen llegendari als nens i nenes de l'escola Dr. Joaquim Salarich de Vic.

Explica'm un conte

La llegenda de san Nicolau

País: Holanda

Narrador: warjo van Galen

Il·lustradors: Alumnes de 3r de primària de l'escola
Guillem de Montrodon - Sant Miquel dels
Sants de Vic

La llegenda de san Nicolau

A Holanda no hi ha els Reis Mags com aquí, sapigueu que a Holanda hi ha Sant Nicolau, un home de llarga barba blanca que vestia una capa i una mitra vermella, com un bisbe. Per la festivitat de Sant Nicolau, el 6 de desembre, els nens i nenes d'Holanda reben regals a la vigília, com els reben els nens d'aquí amb els Reis Mags. Sabíeu que la història de Sant Nicolau s'ha fet famosa arreu del món perquè significa l'origen del Pare Noel? No? Doncs això ho explicarem al final.

Conta la llegenda que Sant Nicolau va viure del 271 A.C. al 342 o 343 A.C. a Turquia. Venia de bona família, i va ser criat com a un cristià devot. Quan els seus pares es van morir degut a una epidèmia, ell va repartir els seus béns entre els pobres, i es va convertir en sacerdot. Més tard va ser arquebisbe de Myra, a Turquia, i a partir d'aquí la fama de les seves bones accions es va començar a escampar per tota la Mediterrània. Amb el temps, Sant Nicolau va convertir-se en patró dels mariners i dels comerciants, i va ser especialment estimat pels nens, ja que n'era el seu protector.

A Holanda hi ha moltes cançons de Sant Nicolau, i els nens les saben cantar totes. Les cançons infantils diuen que Sant Nicolau viu a l'Estat Espanyol amb el seu ajudant, en Pere Negre. Sant Nicolau es passa tot el temps apuntant el comportament dels nens en un gran llibre vermell, mentre que el seu ajudant, en Pere Negre, prepara els regals pel dia 5 de desembre. Si et portes bé, et donen els regals; si no, en Pere Negre et posa dins el sac i se t'emporta amb ell...

La primera setmana de novembre, Sant Nicolau puja al seu formós cavall blanc, en Pere Negre es carrega un enorme sac ple de regals sobre les espatlles, i tots tres embarquen en un vaixell de vapor cap a Holanda. Quan arriben a port holandès es troben molta gent que els va a rebre. Són nens, joves i grans que durant hores lluiten contra el fred cantant cançons, per esperar Sant Nicolau. Sant Nicolau i en Pere Negre entren, de nit, per les xemeneies de les cases, sense fer soroll, repartint regals als nens i nenes. El vell bisbe i el seu ajudant treballen molt tota una nit, però no ho fan pas sols, perquè no podrien. Tenen molts ajudants que es vesteixen com ells i també van a visitar els nens i nenes per donar-los el que es mereixen si s'han portat bé. Els nens i nenes, que esperen amb il·lusió l'arribada de Sant Nicolau, deixen una sabata al costat de la xemeneia de casa amb una pastanaga o farratge per cavalls dins, perquè Sant Nicolau i el seu cavall puguin alimentar-se en una nit tan atafegada. Quan tothom dorm, en Pere Negre i els ajudants baixen per la xemeneia i canvien els vegetals per regals i caramels. Com que les xemeneies estan plenes de fum i de sutge, els ajudants de Sant Nicolau queden ben bruts de la cara, i d'aquí ve que el seu gran ajudant, en Pere, es digui Pere Negre.

Els nens i les nenes no són les úniques persones que esperen contents l'arribada de Sant Nicolau; els grans també s'ho passen molt bé en aquestes dates, ja que és tradició fer poemes i sorpreses per acompanyar els regals.

Els holandesos que van emigrar a Amèrica van endur-se amb ells la festivitat de Sant Nicolau, per continuar la tradició de la festa dels regals. Un bon dia, un senyor anglès va descobrir la història de Sant Nicolau, i va pensar que era tan bonica que calia escriure-la en un llibre perquè tot el món la pogués conèixer.

I així va ser com, mica a mica, la història de Sant Nicolau va captivar milers d'americans, i com va començar la vida de Santa Claus, el pare Noel.

Un temps després, Coca-cola va pensar que el Pare Noel era un personatge molt interessant, i el va dibuixar tal i com és actualment per fer-lo participar en campanyes publicitàries. Les campanyes de l'anunci de la Coca-Cola amb el Pare Noel van arribar a tot Amèrica i a tot el món, i d'aquí ve que ara, a qualsevol racó dels cinc continents, els nens i nenes reconeixen la imatge del bonadós Santa Claus que porta regals a finals d'any, si t'has portat bé...

Warjo Van Galen

En Warjo Van Galen va néixer a Vlaardingen, Holanda, fa 41 anys. Vlaardingen és una ciutat prop de Rotterdam que antigament es coneixia per la pesca de l'arengada.

En Warjo va estudiar màrqueting i es va dedicar al món dels negocis a Holanda. L'any 1999 va decidir deixar la seva ciutat i anar a Eivissa a estudiar un curs de pallasso, per fer un canvi de vida i encaminar-se cap al món de la interpretació i l'aventura. Després de viure i treballar tres anys a Benissa, va decidir venir a Catalunya amb l'esperança de poder-se dedicar plenament a fer de pallasso. Volia viure a Barcelona, però per condicions econòmiques finalment es va quedar a Vic, un any i mig. Ara fa quasi dos anys que viu en una casa de fusta a Muntanyola.

En Warjo va escollir La llegenda de Sant Nicolau perquè és una història molt arrelada a la tradició popular holandesa. Els holandesos eren mariners, i van conèixer la història de Sant Nicolau en els seus viatges. Quan van arribar a casa, la van explicar als seus fills, i d'aquí ha passat de generació en generació. En Warjo també va creure interessant explicar aquesta història perquè tots els nens i nenes d'Holanda saben que Sant Nicolau viatja des de l'Estat Espanyol, i volia que els menuts de l'escola Guillem de Montrodon - Sant Miquel dels Sants també ho sabessin.

Explica'm un conte

Ivan el príncep i el llop gris

País: ucraïna

Narradora: Oksana Syderenko

Il·lustradors: Alumnes de 2n de primària de l'escola
Dr. Fortià Solà de Torelló

Ivan el príncep i el llop gris

Hi havia una vegada un tsar que tenia tres fills. El més petit es deia Ivan. Un dia algú va començar a robar pomes d'or del jardí de palau, i el tsar va decidir enviar-hi els seus tres fills a vigilar què passava. Una nit, l'Ivan va atrapar el lladre de les pomes: era un gall d'indi reial. L'Ivan el va voler agafar, però l'animal va aconseguir escapar-se i el noi es va quedar només amb una ploma d'or.

Quan va saber què havia passat, el tsar va decidir que els seus fills buscarien el lladre, i així ho van fer. Van sortir de palau i van començar la recerca del gall d'indi reial. Un dia l'Ivan, cansat de tant buscar, es va quedar adormit al mig del bosc, i quan es va despertar va veure que havia desaparegut el seu cavall. De sobte va aparèixer un llop gris. L'Ivan li va explicar que buscava el gall d'indi reial i el llop li va confessar que, mort de gana, s'havia menjat el seu cavall. Però per compensar la pèrdua, el llop li va dir que a partir d'aquell moment es posaria a les seves ordres. El llop gris coneixia on vivia el lladre de les pomes, i va acompanyar l'Ivan fins al regne del tsar Polonino, el propietari del gall d'indi reial. Quan van arribar-hi, el tsar va dir a l'Ivan:

–Si vols recuperar el gall d'indi reial, m'has de portar la bella Elena.

La bella Elena era una noia molt bonica i tothom s'enamorava d'ella. El tsar Polonino la volia tenir. L'Ivan i el llop van travessar muntanyes, boscos i regnes per trobar la noia. Quan la van trobar, i l'Ivan la va veure, es va enamorar d'ella i li sabia molt de greu portar-la al tsar.

El llop li va dir:

-Deixa'm transformar-me en la bella Elena i porta'm al tsar a canvi del gall d'indi.

I així ho van fer. Quan el tsar Polonino va veure la bella Elena, que era el llop transformat, es va posar molt content, i va donar a l'Ivan el gall d'indi reial i un cavall nou. L'Ivan va marxar cap a casa seva amb la bella Elena sobre el cavall, però pel camí va passar una desgràcia.

Mentre l'Ivan descansava del viatge, els seus dos germans, morts d'enveja perquè l'Ivan havia trobat el lladre de les pomes, van atacar-lo, el van matar i es van emportar la bella Elena i el gall d'indi.

Ivan el príncep i el llop gris

El cos d'Ivan es va quedar allí fins que va aparèixer el llop gris. Portava amb ell una aigua que donava la vida. Va mullar l'Ivan amb aquesta aigua i el noi es va despertar. El llop gris li va explicar qui l'havia atacat, i tots dos se'n van anar corrents a perseguir els culpables. Quan els van trobar i els dos germans van veure el llop gris, tan gran i d'aparença ferotge, van deixar anar la bella Elena i el gall d'indi reial. L'Ivan es va acomiadar del llop gris i va tornar a casa amb la bella Elena. Al cap de poc es van casar.

Oksana Syderenko

L'Oksana va néixer a Kíev, la capital d'Ucraïna, ara fa 24 anys. Kíev és una ciutat travessada per un gran riu navegable, el Dnepr, plena de ponts per tot arreu. En aquest sentit, s'assembla molt a París. L'Oksana va estudiar el batxillerat a Toronto, al Canadà, i la carrera de relacions internacionals a Kíev. Va viure a cavall entre Canadà i Ucraïna perquè el seu pare vivia a Amèrica del Nord i la seva mare, a Europa. L'any 1996 va venir a Catalunya amb un grup de nens i nenes de vacances, i va conèixer una família de Tona, la família de Teresa Mirambell. Es van fer molt amics i cada any els venia a visitar, fins que, finalment, es va establir al poble ara fa quatre anys. L'Oksana està casada i té un fill de tres anys que es diu Ivan, com el protagonista del conte. Actualment treballa de traductora i aprofita el temps lliure per estudiar català i castellà.

L'Oksana va explicar el conte d'Ivan el príncep i el llop gris als nens i nenes de l'escola Dr. Fortià Solà de Torelló perquè era un dels seus preferits quan era petita. La seva mare i els seus avis li havien explicat un munt de vegades, i ella quedava encantada quan li parlaven de la bella Elena i s'imaginava la bellesa del gall d'indi reial. Ivan el príncep i el llop gris és un conte nacional de tradició oral que s'explica en versions des de fa molts i molts anys. El conte narra com la justícia i l'amor sempre vencen l'engany i l'avarícia.

Explica'm un conte

GELERT

PAÍS: Gran Bretanya

NARRADOR: JON TELFORD

IL·LUSTRADORS: Alumnes de 3er de primària del col·legi
sant miquel dels sants de vic

GELERT

Al nord del País de Gal·les, enmig de les muntanyes altes, hi ha un petit poble amb un nom estrany: Beddgelert. En la llengua gal·lesa, Beddgelert vol dir 'la tomba d'en Gelert'. Però, qui era en Gelert? Si pregunteu a la gent del poble, als pastors, als miners, a la mestra de l'escola, si no tenen feina o bé si plou, com fa gairebé cada dia, potser us convidaran a casa seva, us faran seure al costat de la llar de foc i us contaran aquesta història...

Fa molts i molts anys el príncep Llewellyn vivia amb el seu fill petit, en Gwyn, en un castell mig amagat en un bosc de roures. En aquell castell també hi vivia en Gelert, un gos de caça que formava part de la família. En Gelert muntava guàrdies sobre els ramats de xais quan els llops baixaven de les altes muntanyes, afamats; en Gelert feia de sentinella quan se sentien sorolls a la foscor; en Gelert era molt llest, molt ràpid, molt valent.

I, com que feia molts anys que vivia amb el príncep Llewellyn, gairebé semblava que l'entenia sense que li digués res. Un dia d'hivern, quan queia la neu i el vent bufava del nord, en Llewellyn havia de sortir del castell.

Va pensar que s'emportaria el seu fill, però el vent va enfortir-se quan estava a punt de marxar. Semblava que els arbres havien de caure, i va decidir que no l'agafaria. Va pensar: «No em puc endur el meu fill amb una nit així. Val més que el deixi al castell.»

Sense que li diguessin res, en Gelert ja havia entès què havia de fer, i es va posar a jaure al costat del llit del petit Gwyn, prop de la llar de foc. En Llewellyn marxava a contracor, perquè realment aquell hivern els llops havien baixat més avall que mai, i amb els ramats ben tancats tenien molta gana. Dins el castell, en Gwyn dormia i en Gelert el mirava; sempre li tenia un ull a sobre.

De sobte, va sentir un soroll, una porta que s'obria amb la força del vent: **PAM!**

Llavors va sentir uns passos, suaus; unes urpes que rascaven el terra; el cansament d'un animal afamat: el llop! En Gelert es va quedar quiet, no es va moure ni un pèl. El llop notava la seva presència, però de tanta gana que tenia anava avançant cap a en Gwyn. Quan el llop estava molt a prop del nen, en Gelert va saltar. El llop, agafat per sorpresa, reculava, i en Gelert seguia amb l'atac. Va agafar el llop pel coll i en va començar a sortir un raig de sang, com un brollador, que va esquitxar en Gelert i el nen petit que dormia. Els dos animals lluitaven ferotgement. El llop pesava més que en Gelert i, a més, estava embogit per la fam. Però en Gelert defensava el nen, el seu amic. En un estira i arronsa, en un frec a frec amb el llop, es va tombar el llop on el petit Gwyn dormia. El nen es va despertar i va començar a xisclar de por, però mentrestant en Gelert va aconseguir matar el llop.

Fora de perill, en Gelert es va deixar caure a terra per llepar-se les ferides, i, en el silenci, en Gwyn es va calmar i es va adormir un altre cop. Unes hores després, el príncep Llewellyn va tornar, cansat i neguitós. No havia parat de pensar en el seu fill durant tot el viatge de tornada, sobretot quan sentia els udols dels llops, esfereïdors, aquella nit.

Quan en Gelert va sentir que el seu amo tornava, es va aixecar, orgullós de la feina que havia fet, i va córrer cap a la porta per saludar-lo.

En Llewellyn, quan el va veure amb el cap tacat de sang, va pensar el pitjor. Va anar corrents cap a la sala i allà va veure el seu fill, estirat a terra, tacat de sang, també.

En aquell instant va creure que en Gelert havia matat el seu fill.

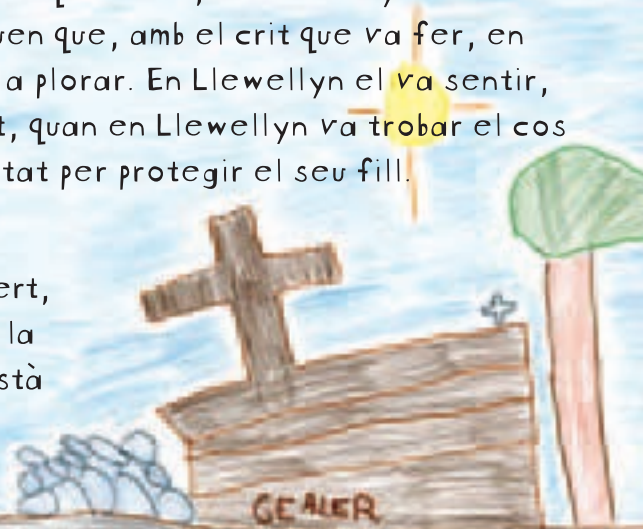
- Gelert! - Va cridar.

Va treure la dalla, va alçar el braç, va girar-se cap al gos i... Què va passar després? Hi ha versions diferents. Alguns diuen que, de la ràbia que tenia, en Llewellyn va matar el seu gos, convençut que l'havia traït. D'altres diuen que, amb el crit que va fer, en Llewellyn va despertar el seu fill, que es va posar a plorar. En Llewellyn el va sentir, va abaixar el braç i en Gelert es va salvar. Amb tot, quan en Llewellyn va trobar el cos inert del llop, es va adonar que en Gelert havia lluitat per protegir el seu fill.

I així ja sabeu qui era en Gelert. Ara, si mai aneu a Gal·les, si mai visiteu aquells indrets, aneu a Beddgelert, perquè allà hi trobareu la tomba d'en Gelert. Segons la llegenda, hi ha unes pedres que marquen el lloc on està enterrat. I si hi aneu, penseu en ell, l'amic fidel.

Jon Telford

Jon Telford va néixer fa 48 anys a Farrington Gurney, un poble de 700 habitants al sud-oest d'Anglaterra, prop de Bristol. Diuen que el poble, molt vinculat a la tradició minera i agrícola, va morir dues vegades: una, amb la pesta, a l'edat mitjana; i l'altra, amb el tancament de les mines, als anys seixanta del segle XX.

Quan en Jon tenia 17 anys va anar a estudiar i treballar a Birmingham. És llicenciat en sociologia, però des de fa 18 anys viu i treballa de professor d'anglès a Vic. El destí el va portar a la capital de la comarca, ja que va ser aquí on li van oferir una feina de docent, fet que li va permetre marxar del seu país i descobrir nous móns.

El conte de Gelert, de la tradició popular gal·lesa, li va explicar un amic gal·lès que viu a Vic, i després ell el va narrar als alumnes del Col·legi Sant Miquel dels Sants. A en Jon li va agradar el conte per la qualitat èpica i la tensió que desprèn; és a dir, a Gelert hi apareix el perill, la por, la fidelitat i l'amor, però per sobre de tot plana el dubte i la possibilitat de l'equivocació. Amb presses, empès per la por, l'amo de Gelert cau en l'error, en la injustícia... o no?

Explica'm un conte

EL QUIRQUINCHO MÚSIC

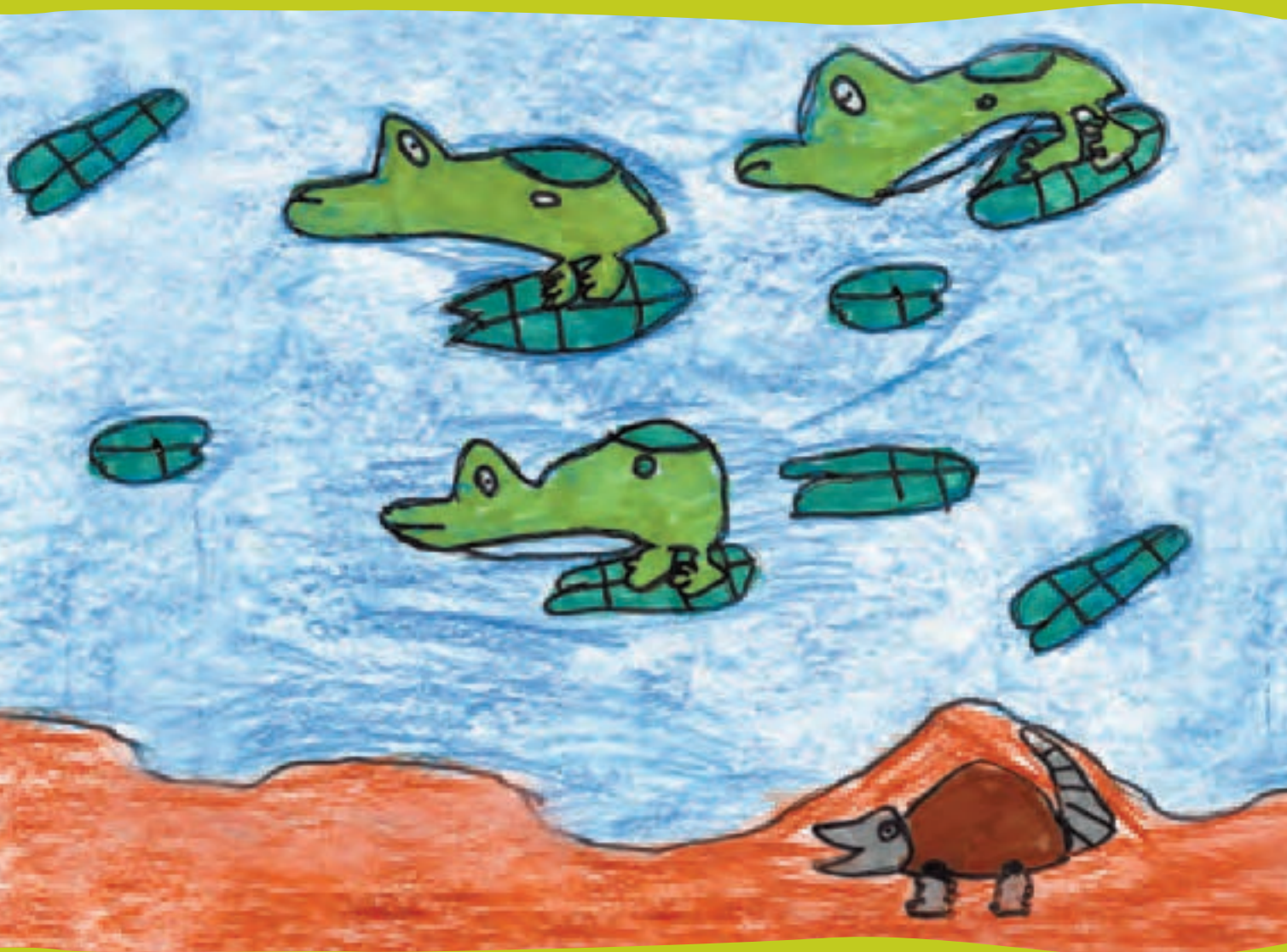
PAÍS: Argentina

NARRADORA: Romina Gabriela Ferrari

Il·lustradors: Alumnes de 3er de primària del col·legi
sagrats cors de sant Hipòlit de voltregà

Degut a qüestions de drets d'autor, el conte que apareix en aquest llibre no és el mateix que el del projecte inicial audiovisual.

EL QUIRQUINCHO MÚSIC

Conta la llegenda que un quirquincho vell, nascut en un serral al nord de Jujuy, a l'Argentina, era un gran amant de la música.

Com que li agradaven tant els sons i les melodies, el quirquincho solia estar hores i hores estirat al costat d'una esquerda que hi havia en una penya, ja que des d'allí sempre se sentia cantar el vent.

Quan sentia cantar les granotes a les nits plujoses, s'emocionava moltíssim. Els seus ulls petits s'humitejaven de l'alegria, i s'acostava, lentament, arrossegant la closca, cap als bassals, on les verdes cantaires oferien el seu concert.

-Oh! Si jo pogués cantar així! Seria l'animal més felig de l'altiplà!>> pensava el quirquincho, mentre les escoltava, extasiat.

Les granotes no s'impressionaven per la gran admiració que els tenia el quirquincho; més aviat se'n reien d'ell:

- Encara que ens vinguessis a escoltar totes les nits fins al final de la teva vida, mai aprendries a cantar com nosaltres, perquè no ets gaire llest.

El pobre quirquincho, que era molt humil i es resignava fàcilment, no s'ofenia amb aquestes paraules, dites en un llenguatge molt musical, com és el de les granotes. Ell només es delectava amb l'harmonia de la veu, i no entenia l'insult que amagaven.

Un dia, quan uns canaris van passar cantant dins d'una gàbia que portava un home, va pensar que es tornaria boig d'alegria. Quins sons tan deliciosos! Aquells ocellets grocs i lluminosos, que semblaven caiguts del Sol, el van commoure profundament. Sense que l'home se'n adonés, el quirquincho el va seguir, arrossegant-se per la sorra, caminant llegües i llegües.

Les granotes, que havien escoltat, embadalides, el cant dels canaris, van nedar fins la riba de la llacuna i van veure passar els divins presoners que voletejaven dins les gàbies.

- Aquests cantaires són de la nostra família, perquè els canaris són com gripaus, però amb ales - Van dir les granotes, vanitoses.
- Però nosaltres cantem molt millor.
- I van continuar el seu concert.

- Xist! Espereu! - Va dir una d'elles. - Mireu, el ximplet d'en quirquincho va darrere les gàbies! Es deu pensar que aprendrà a cantar com els canaris! - I totes les granotes es van posar a riure.

El quirquincho va continuar caminant darrere l'home de les gàbies, fins que les potetes li comengaven a fer mal, de tant arrossegar-se per la sorra.

- Quina desgràcia! - Va dir. - Ja no puc caminar més, i els músics se'n van!

I es va quedar allà, palplantat, fins que l'últim cant dels canaris es va perdre a la llunyania... Trist, va emprendre de nou el camí cap a casa, i se li va fer de nit. Quan passava a prop de la cabana del bruixot Sebastià Mamani, va decidir que el visitaria, per demanar-li una petició ben estranya:

- Bruixot Sebastià, tu que pots fer-ho tot, ensenya'm a cantar com els canaris. - Li va dir, plorant.

Qualsevol persona que no hagués estat el bruixot s'hagués posat a riure, però Sebastià Mamani va fer un posat seriós i va replicar:

- Jo puc ensenyar-te a cantar millor que els canaris, les granotes i els grills, però has de pagar l'ensenyament... amb la vida.

- Ho accepto; però ensenya'm a cantar. - Va contestar el quirquincho.

- D'acord. Cantaràs des de demà, però aquesta nit perdràs la vida.

- Com? Cantaré després d'estar mort?

- Exacte. - Va concloure el bruixot.

L'endemà, el quirquincho va despertar-se cantant, amb una veu meravellosa, a les mans del bruixot. Quan aquest va passar, una estona més tard, pel bassal de les granotes, van emmudir d'admiració:

- Veniu totes! Quin miracle! El quirquincho ha après a cantar!

- Canta millor que nosaltres! - Va replicar una.

- I millor que els ocells! -
Va respondre l'altra.

- I millor que els grills! -
Va exclamar una tercera.

- És el millor del món! -
Van cantar dues granotes alhora.

Mortes d'enveja, fent salts van seguir el quirquincho que, convertit en un xarango, s'esbocinava en sons musicals.

El que elles ignoraven era que el nostre pobre amic, com tots els grans artistes, havia donat la seva vida a canvi de l'art.

Romina Gabriela Ferrari

La Romina Gabriela Ferrari va néixer a la ciutat de La Plata, a la província de Buenos Aires, a l'Argentina, fa 30 anys. La ciutat de La Plata s'anomena la ciutat de les diagonals, perquè està molt ben planificada i forma un quadrat perfecte. Per identificar les diagonals, s'han plantat arbres diferents a cada una. Però la vegetació de la ciutat no només és present a les diagonals, les places, enormes espais oberts de trobada i de relacions socials, són autèntics parcs urbans amb molts arbres, plantes i flors, i són punts de referència per tots els habitants. La Romina va estudiar magisteri d'educació musical a la Plata, i ara treballa de professora de música a l'Escola de Música de Vic.

Ella i la seva parella van arribar a Madrid l'any 2001; el 2002 ja vivien a Barcelona, i de seguida van establir-se a Vic. Van arribar a Vic perquè van trobar-hi un pis de lloguer, però el clima no els agradava; era massa gris. Actualment viuen a Sant Bartomeu del Grau, on hi ha molt sol, tranquil·litat i estan a prop de la naturalesa.

El conte d'El Quirquincho músic és d'origen boliviana, però s'ha valgut de la transmissió oral per arribar a tots els racons de l'Amèrica Llatina.

Segons la Romina, el conte mostra com cal seguir els somnis i fer el que creiem que ens farà feliços, encara que ens passem tota la vida buscant-ho i no ho trobem fins al final del camí. Encara que pels altres sigui ridícul, cal seguir la veu del cor.

Explica'm un conte

Iara, la Sirena de l'Amazones

PAÍS: BRASIL

NARRADORES: LUCIANA DE SOUSA I JUCIMARA MONTEIRO

IL·LUSTRADORS: ALUMNES DE 2N I 3R DE PRIMÀRIA DE L'ESCOLA
LA MONJOIA DE SANT BARTOMEU DEL GRAU

Iara, la Sirena de l'Amazones

Iara, la Sirena de l'Amazones

Fa molt i molt temps, en una tribu indígena que vivia a la vora del riu Amazones, va néixer en Guanumbi, el fill del cap de la tribu. En Guanumbi va créixer felig al costat de la seva família i amics, i aprenia, amb molta curiositat, tot el que el seu pare i els savis de la tribu li ensenyaven.

Conta una llegenda d'aquesta tribu que al riu Amazones hi havia una noia mig dona i mig peix. Aquesta noia es deia Iara, que en llenguatge indígena vol dir Mare d'Aigua i Reina dels Rius, i vivia al fons del riu, a l'ombra dels verds boscatges. Els savis de la tribu explicaven als joves la història de la sirena, perquè era una noia tan bella i encisadora que embruixava. Els homes que la sentien cantar quedaven captivats, es llançaven a l'aigua seguint els seus cants i desapareixien per sempre. Alguns joves de la tribu d'en Guanumbi tenien tanta por de l'embruix de la Iara que no tenien coratge per travessar el riu quan queia el sol. D'altres, seguint els consells dels savis, menjaven all o se l'untaven per tot el cos per evitar trobar-se amb la sirena.

Una nit, quan la lluna brillava amb força i el silenci abraçava la selva, en Guanumbi va tenir un somni. Al somni hi apareixia una dona preciosa, de cabells verds i llargs, ulls blaus i pell molt clara. La noia estava a l'entrada d'un gran castell de cristall, recobert d'or i safirs i enmig d'una música celestial. En Guanumbi es va enamorar de la bella dona, en va quedar meravellat, i va sentir, dins els somnis, com ella li jurava amor etern.

Al matí, quan es va llevar, en Guanumbi estava content perquè havia somiat en una història molt bonica, i se'n va anar a pescar.

El seu pare li havia ensenyat a usar les llances d'una forma magistral, i ara ell era el millor pescador del poble. A mitja tarda, quan havia aconseguit prou peix per sopar ell i la seva família, va començar a remar, i amb la barca va enfilar-se riu amunt per tornar al poblat.

De cop, l'aigua va començar a agitar-se, es van formar onades i petits remolins. En Guanumbi estava espantat; no sabia què passava. Va mirar a una banda i a l'altra del riu, va girar-se, va reconduir la barca, i, quan va aixecar la vista cap a l'horitzó, va veure una onada fina que formava a l'aigua una imatge molt bonica. Era la imatge de la dona dels seus somnis; era la Iara que el mirava i somreia per a ell. En aquell moment en Guanumbi va quedar encisat. S'hi va voler acostar per veure si la dona dels seus somnis era real però la noia de seguida va desaparèixer al fons del riu.

Durant tres dies seguits, en Guanumbi va tornar a l'Amazones amb la seva barca, per veure la Iara, però no la va trobar. El noi passava hores i hores assegut dins la seva barca, observant, esperant un indici de la seva estimada, però res. Les aigües estaven tranquil·les, calmades, i no hi havia cap rastre de la sirena.

Finalment, el quart dia, quan en Guanumbi va arribar al mig del riu, va tornar a sentir una remor d'onades i va aparèixer la sirena. La Iara va mirar fixament en Guanumbi, i, al cap d'uns segons, va començar a cantar per a ell. Tenia una veu molt dolça, tan captivadora i màgica que provocava la follia dels homes que la sentien i es perdien per sempre al fons del riu.

Iara, la Sirena de l'Amazones

La Iara sabia que la seva veu portava desgràcia als humans, i per això va esperar quatre dies a cantar per en Guanumbi. Estava enamorada d'ell, i temia que ell també desaparegués i no el pogués veure mai més. Però no va passar. En Guanumbi va llançar-se a l'aigua per estar amb la seva estimada, i, en lloc de desaparèixer, es va transformar en un peix com la sirena. Estaven tan enamorats que van poder trencar el malefici de la llegenda. I fins al dia d'avui els savis conten que en Guanumbi i la Iara neden junts pel fons del famós riu Amazones.

Luciana de Souza i Jucimara Monteiro

Luciana de Souza va néixer fa 29 anys a la ciutat de Goio-Erê, al sud del Brasil. La ciutat, d'aproximadament deu mil habitants, es caracteritza pel creixement econòmic del sector primari. La cria de vaques i bous i els cultius de cotó, soja i blat de moro, són els més representatius de la zona.

La Jucimara va néixer fa 35 anys a la ciutat de Sao José dos Campos, prop de Sao Paulo; una zona de gran desenvolupament industrial, sobretot d'enginyeria aèria.

La Luciana fa 3 anys que viu a Vic. Volia conèixer una altra cultura i una altra llengua, i va escollir la capital osonenca perquè dues seves amigues brasileres hi vivien; una d'elles, la Jucimara, que hi havia arribat un any abans.

Actualment, totes dues treballen en un restaurant. Compartir estones amb la gent del Brasil els ajuda a lluitar contra l'enyorança de la seva terra i la seva família.

La Luciana i la Jucimara van decidir explicar la llegenda de la sirena Iara perquè és una història molt representativa de la cultura de la selva amazònica i es diferencia, en grans termes, de les narracions de tradició popular que s'expliquen a Catalunya. A elles, com a gran part de la població de Brasil, els van explicar la llegenda a l'escola, i ara l'han volgut compartir amb els nens i nenes de l'escola la Monjoia de Sant Bartomeu del Grau, perquè tothom conegui que l'amor venç la por a tot allò que és desconegut.

Entitats i organismes que van fer possible el projecte televisiu d'Explica'm un conte:

AJUNTAMENT DE VIC

Ajuntament de Manlleu

AJUNTAMENT DE BALENYÀ

AJUNTAMENT DE SANT BARTOMEU DEL GRAU

Ajuntament de Sant Hipòlit de Voltregà

Ajuntament de Roda de Ter

EXPLICA'M UN CONTE

Una aproximació a les diferents cultures
que conviuen a Osona a través del conte

Explica'm un conte és un llibre que recull dotze contes explicats per narradors i narradores originaris de països tan diversos com Ghana, Guinea Bissau, Perú, Marroc, Romania, Xina, Holanda, Ucraïna, Gran Bretanya, Argentina, Brasil i les terres amazigues.

Els contes que apareixen en aquest volum són una mostra de la diversitat cultural que hi ha a Osona i representen una oportunitat per conèixer que la màgia, l'amor, l'alegria i els somnis són un punt de trobada a l'hora de narrar històries d'aquí i d'arreu.

Amb un estil planer i merament oral, els relats d'**Explica'm un conte** pretenen captivar, educar i entretenir petits i grans.

Contes per a nens i nenes a partir de 9 anys.

Coordinació i realització:

Col·laboració:

